

Z historii kościołów i parafii m. Częstochowy.

Częstochowa, stolica nowej diecezji, składała się niegdyś z miasta Częstochowy i ze wsi tegoż nazwiska, położonej u stóp Jasnej Góry, a oddalonej od miasta o ćwierć mili drogi. Na Jasnej Górze już przed rokiem 1382, jak donosi Jan Długosz, był kościół parafialny św. Marji, matka filialnego kościoła w przyległym miasteczku Częstochowie, i obok kościoła kaplica. W roku 1382 (28 sierpnia) Władysław Opolczyk przywiozł do tej kaplicy obraz Matki Boskiej, słynący cudami, sprowadził z Węgier OO. Paulinów dla strzeżenia cudownego obrazu i w miejsce kościoła parafialnego, za zezwoleniem biskupa krakowskiego i za zgodą miejscowego proboszcza, który dobrowolnie ustąpił, założył klasztor.

Kiedy powstał kościół św. Zygmunta i parafia w mieście Częstochowie, nie wiadomo; wymienia je Jan Długosz w „Liber beneficiorum“ diecezji krakowskiej.

Parafią częstochowską, obejmującą całą Częstochowę i rozległą okolicę, zarządzali księża świeccy diecezji krakowskiej; prawo nominacji proboszcza miał król polski. W r. 1474 król Kazimierz Jagiellończyk odstąpił prawo kolatorskie OO. Paulinom. Od tego roku przez prawie 400 lat zarządzali parafią i kościołami częstochowskiemi OO. Paulini.

Później powstały na obszarze miasta i wsi Częstochowy jeszcze następujące kościoły: przy drodze od miasta do Jasnej Góry kościół św. Jakóba, wymieniony w dokumentach historycznych już w r. 1586; pod Jasną Górą kościół św. Barbary, zbudowany w r. 1660, i w połowie XVII w. za Jasną Górą kościół św. Rocha, konsekrowany w roku 1681,

W 17-tym wieku, jak niesie podanie, na Rynku Wieluńskim za Jasną Górą wybudowano kaplicę z kamienia wapiennego p. w. Panna Jezusa Konającego. Kaplicę tę w r. 1906 zniesiono i na jej miejscu postawiono z ofiar mieszkańców Częstochówki nową, murowaną w stylu gotyckim, poświęconą dn. 28 marca 1909 r.

Ważniejsze zmiany w zarządzie kościelnym Częstochowy zaszły dopiero w 19-tym wieku. W roku 1866 z powodu skasowania zakonów przez rząd rosyjski OO. Paulini musieli oddać parafię Częstochowę w ręce kapłanów świeckich. Kilka lat przedtem SS. Marjawitki przy drodze z miasta na Jasną Górę wybudowały klasztor i kościółek Najświętszej Marji Panny (w roku 1863), lecz już w r. 1864 rząd rosyjski, kasując zakony, zabrał klasztor z kościołem. Dzisiaj w gmachu klasztornym mieści się I Gimnazjum państwowe, a w kościółku Najśw. Marji Panny odbywają się nabożeństwa dla szkół i ludności cywilnej.

W roku 1870 Moskale zburzyli kościół św. Jakóba przy pomocy żołnierzy rosyjskich, gdyż robotnicy częstochowscy odmówili udziału przy jego zburzeniu. W miejscu kościoła wystawili Moskale za pieniądze rządowe (40,000 rubli) cerkiew prawosławną. Aby gwałtowi takiemu nadać pozory prawa, w kilka lat po wystawieniu cerkwi (w roku 1874) kazali sobie podarować przez magistrat częstochowski place, na których pobudowali cerkiew i dom dla popów. Dopiero po ostatniej wojnie katolicka ludność Częstochowy, odbierając co Moskale gwałtem zabrali, zamieniła cerkiew znowu na kościół katolicki pod wezwaniem św. Jakóba.

W r. 1904 w ówczesnej osadzie fabrycznej Raków postawiono małą kaplicę i zawieszono w niej